

KANUNNIK PETRUS JOZEF TRIEST, STICHTER EN ORGANISATOR

INLEIDING

160 jaar geleden overleed in Gent Kanunnik Petrus Jozef Triest. Van 1805 tot aan zijn dood in 1836 verbleef hij in Gent en heeft hij zich ontpopt als een verdediger van de armen, een organisator van ziekenzorg, een stichter van congregaties. De zieken- en armenzorg in Gent zou er anders hebben uitgezien indien Triest hier niet was gepasseerd. Niet minder dan vier congregaties heeft hij gesticht die alle heel nauw met Gent verbonden waren en zijn: de Zusters van Liefde (o.a. in de Molenaarsstraat), de Broeders van Liefde (o.a. in de Stropstraat), de Broeders van Sint-Jan-de-Deo (in het huidige Sint-Jan-de-Deo-ziekenhuis als Broeders Hiëronymieten) en de Zusters Kindsheid Jesu (o.a. in de Nederpolder).

Als lid van de Gentse Commissie van de Godshuizen en het Bureau van de vondelingen heeft Triest in de post-revolutionaire tijd echt baanbrekend werk verricht. Aan de Bijlokehof werd in 1960, als herdenking van zijn 200 jaar geboorte, een eenvoudig monument opgericht. Deze Gentse filantroop zou een groter standbeeld mogen hebben, al zijn de liefdewerken die hij opstartte het mooiste beeld dat we van hem tot op vandaag mogen bewaren.

Graag bieden wij hierbij een levensschets aan.

In Gent kunt u op twee plaatsen meer over Triest vernemen:

- bij de Zusters van Liefde in de Molenaarsstraat, waar zijn sterfkamer nog is bewaard;
- in het museum Dr. Guislain, waar een ganse afdeling aan hem is gewijd.

EERSTE LEVENSJAREN (1760-1772)

Petrus Jozef Triest werd geboren te Brussel op 30 augustus 1760, als negende kind in een rij van veertien, waarvan er reeds drie overleden waren vóór zijn geboorte en waarvan er nog twee vroeg zullen sterven na zijn geboorte. Zijn moeder Cecilia Mello was verwant met een van de zeven geslachten die Brussel zouden gesticht hebben. Vader Jan Triest was smid en werd naderhand deken van de gilde der grafsmeden. Bij zijn overlijden zou hij een twintigtal huizen in bezit gehad hebben, waarvan twee zeer aanzienlijke in het centrum van Brussel, zodat we van een welstellende familie kunnen spreken.

Daags na zijn geboorte werd hij gedoopt en kreeg hij de voornaam van zijn peter Petrus Jozef Tollenaers. Zijn meter was Catharina Vermunt, een begijn van het Groot Begijnhof te Brussel.

In de onmiddellijke buurt van de ouderlijke woning was er een "*Simpelhuys*" - ook het "*St. Janshospitaal*" genoemd - waar geesteszieken werden onderge-

I. Kanunnik P.J. Triest. Portret geschilderd door Charles Piqué.

bracht. Hoogstwaarschijnlijk kon de jonge Triest de kreten van de opgenomen zieken opvangen.

De kinderen van de familie Triest werden in het Nederlands opgevoed, terwijl ze op school al vroeg Frans leerden.

STUDIEPERIODE (1772-1786)

Na zijn eerste communie werd Triest met zijn broer Emmanuel ingeschreven in het Jezuïetencollege St.-Michiels in Brussel, waar hij tijdens het schooljaar 1772-1773 in de voorbereidende afdeling of de "*Rudimenta*" zat. De voertaal

op het college was Latijn. Het volgend schooljaar kon niet meer worden aangevangen, daar de Jezuïetenorde bij pauselijke bul van 10 augustus 1773 door Paus Clemens XIV werd opgeheven.

Wellicht volgde Triest privé-les of ging hij in de leer bij de Augustijnen, tot hij in 1776 werd ingeschreven in de Latijnse school in Geel. Deze school had geen internaat, zodat Triest zijn intrek moest nemen bij inwoners van Geel. Zijn oudste broer Jean-Jacques was eveneens in Geel op school geweest en was ingetreden bij de Premonstratenzers, samen met zijn jongere broer Jean-Baptist. Triest moet hier zeker getroffen zijn geweest door de gezinsverpleging van geesteszieken. De Stassart schrijft in zijn biografie dat Triest in zijn vrije tijd af en toe een gezin bezocht en met zijn eigen spaarcenten versnaperingen kocht om uit te delen aan de opgenomen patiënten.

In 1780 beëindigde hij zijn studies in Geel en vanaf oktober van dat jaar werd Triest student aan de "Faculteit der Artes" in Leuven, waar hij letteren, natuurlijke wetenschappen en wijsbegeerte studeerde.

Op 20 augustus 1782 werd hij als 19e van de 38 geproclameerd en op 30 oktober 1782 trad hij in het Groot Seminarie in Mechelen, waar ook zijn jongere broer sinds februari van dat jaar ingetreden was. Huleu, theoloog en overtuigd verkondiger van de godsvrucht tot het Heilig Hart met een sterke neiging tot het contemplatieve leven, was er voorzitter.

Er werd gebruik gemaakt van handboeken als de "*Navolging van Christus*", "*l'Introduction à la vie dévote*" van Franciscus van Sales, een eigen catechismus opgesteld door Huleu zelf - met uittreksels uit werken van Vincentius a Paulo -, de "*Pugna Spiritualis*" van Scupoli en de "*Aphorismen*" van Steyaert. Op 10 juni 1786 werden beide broers tot priester gewijd.

TRiest IN PAROCHIEDIENST (1786-1805)

Op het ogenblik van de wijding was er een teveel aan priesters, zodat de meesten moesten wachten om een benoeming te ontvangen. Op 26 oktober 1786 werd Triest dan toch aangeduid als een soort helper of zondagsonderpastoor bij Pastoor Snaegels in Blaasveld (10 km buiten Mechelen). In de week gaf hij cetechismus in een armenschool te Mechelen.

Vanaf 18 december 1788 werd hij co-adjutor in *O.-L.-Vrouw over de Dijle* waar hij zes maanden zou blijven. Daar diende hij 42 doopsels toe, waarvan vijf aan kinderen van ongehuwde moeders. Voor vier van hen had hij juffrouwen gevonden die voor hun opvoeding wilden instaan.

Asse mocht Triest verwelkomen op 24 juni 1789, opnieuw als co-adjutor, waar hij al vlug de zieke pastoor Ringler diende te vervangen. De familie van de pastoor palmde echter de goederen van de parochie in. Triest verzette zich ertegen, maar werd toch in het ongelijk gesteld door de verkeerd ingelichte kardinaal.

Bij het overlijden van Ringler werd de zaak uitgeklaard. Een nieuwe pastoor werd benoemd en de taak van Triest zat erop. De *O.-L.-Vrouw-Hanswijk-parochie* te Mechelen werd zijn nieuw werkterrein.

We schrijven 26 oktober 1791. Tijdens de oorlog tussen Oostenrijk en Frankrijk werd in het college van de Dalscholieren een militair hospitaal opgericht. In 1795 brak er tyfuskoorts uit en de hele stad werd bedreigd. Ook Triest schakelde zichzelf in bij de verzorging van de zieken, tot hij op 16 april zelf geveld werd door de ziekte en tot 17 december werkloos bleef.

Actie en gebed

1797 werd een beroerd jaar voor de geestelijkheid: vanaf mei 1797 moesten alle priesters een belofte van trouw en gehoorzaamheid aan de wetten van de Franse Republiek uitspreken, en op 4 september 1797 de eed van haat aan het koninkdom en de anarchie. Triest weigerde, zoals vele anderen, deze eed af te leggen en moest dan ook onderduiken. Ondertussen werd hij op 28 augustus benoemd als pastoor van de *St.-Pietersparochie in Ronse*, waar hij in het geheim werd aangesteld. Hij oefende er zijn priesterlijke functie dan ook in het geheim uit. Uit deze periode dateert ook zijn dagorde waaruit een grote evenwichtigheid blijkt en een trouw aan de voorgeschreven gebedsmomenten. Triest slaagde erin zijn druk leven te combineren met een intens gebedsleven. Een voorval dat geschiedenis schreef was de berechting van de echtgenote van de Franse brigadier Cotton. Net op het ogenblik dat Triest de ziekenzalving toediende, werd hij door Cotton op heterdaad betrapt. Deze was echter zo getroffen door de edelmoedigheid van Triest dat hij beloofde hem van dan af te beschermen.

Vanaf 20 februari 1800 kon Triest zich dan ook vrijer bewegen. Nog in 1800 richtte hij samen met de postambtenaar François Soudan een "*Wesehuys*" op, waarover in de registers te lezen staat: "*Het werkhuis van liefde begonst in 't jaar 1800 onder de bestieringe van de Eerweerde Heer Pastoor Triest van St.-Pieters te Ronse*".

Kerkvrede en anti-klerikaliteit

Op 8 april 1802 werd het Concordaat tussen Paus Pius VII en Napoleon afgekondigd, wat resulteerde in kerkvrede en een herindeling van de bisdommen, waarbij Ronse ingelijfd werd bij het bisdom Gent. Zaterdag 15 mei 1802 was voor Triest een ware hoogdag toen alle kerken werden heropend in Ronse en hij op Hemelvaartsdag 27 mei zijn eerste openbare preek mocht houden:

"O, gelukkige dag, waarop ik voor het eerst mijn stem tot mijn lieve parochianen mag richten... Wat mij betreft, ik heb sinds lang aan mijn vijanden vergeven. Ik herhaal het voor u allen in het openbaar, dat ik ze uit de grond van mijn hart vergeef; ik geef hun de kus der ware broederliefde en wens geen andere wraak dan ze met God te kunnen verzoenen."

Daar de kerk van St.-Pieters erg gehavend was, werd besloten deze in de *St.-Maartensparochie* onder te brengen, waar Triest op 3 januari 1803 als pastoor werd aangeduid.

Hier werd Triest zeer populair, maar dit viel niet in de smaak van de anti-klerikale burgemeester Fostier die pogingen ondernam om Triest te laten verdwijnen. Zijn uiteindelijke doel was de parochie af te schaffen.

Toen Triest op 20 november 1802 en op 9 januari 1803 twee huwelijken kerkelijk had ingezegend vooraleer ze op het stadhuis wettelijk waren betekend, vond Fostier een reden om Triest aan te klagen; Triest werd op 2 februari in Gent ontboden bij de prefect, die de zaak doorgaf aan bisschop de Beaumont. Door verdere acties van Fostier besloot de bisschop dan toch Triest te verplaatsen naar Lovendegem. Dit moet een zware beslissing zijn geweest voor Triest, want we hebben van deze maand niets van hem teruggevonden. Toch wordt hij op 26 maart 1803 aangesteld als pastoor te *Lovendegem*.

Triest in Lovendegem en de stichting van de Zusters van Liefde

De toestand was er allesbehalve rooskleurig. In een brief kunnen we lezen: "*De drie hoofdzonden van mijn parochie, nl. dronkenschap, godslastering en onkuisheid zouden verminderen als er maar godsvrucht tot Maria ontstaat*".

Maar Triest bleef niet bij de pakken zitten, integendeel. Onmiddellijk bezocht hij alle families die in schrijnende armoede leefden.

Ondertussen rijpte in hem het plan een kloostergemeenschap op te richten. Hij stelde het voor aan de kerkmeesters en vroeg hen om elke maand zes Brabantse florijnen te geven. Een rijke dame, Juffrouw Limnander, stelde een klein huisje in de Appensvoordewijk ter beschikking en met de toestemming van Mgr. Falot de Beaumont stichtte Triest op 4 november 1803 samen met een groep eenvoudige meisjes een kloostergemeenschap. In mei 1804 verhuisde deze groep naar een "*onbewoond erf met negen differente woonsteden*" op de Kouter aan de Molendreve en stichtte er het "*Convent Onze-Lieve-Vrouw ter Engelen*". Op 2 juli van hetzelfde jaar spraken de eerste zusters er in het openbaar hun geloften uit, waarbij de congregatie van de Zusters van Liefde van Jezus en Maria officieel werd opgericht. Ondertussen was echter op 22 juni een decreet verschenen dat verbood verenigingen op te richten zonder keizerlijke goedkeuring. Op aanraden van de bisschop vroeg Triest daarom aan de Dochters van Liefde te Parijs om bij hen opgenomen te worden, wat ze echter weigerden.

Op 1 april 1805 bezocht de bisschop het kloostertje te Lovendegem en kwam op 29 mei terug in gezelschap van Prefect Faipoult en Burgemeester Dellafaille van Gent. Allen waren vol lof over het nieuwe initiatief en vroegen Triest om met zijn zusters naar de leegstaande Cisterziënzerinnenabdij Ter Haegen te gaan en er te zorgen voor de ongeneeslijk zieken.

Dit betekende tegelijkertijd het einde van het parochiewerk van Triest. Plichtsbewust kwam Triest op 30 juli 1805 met vier zusters en twee novicen naar Gent.

2. Kanunnik P.J. Triest. Lithographie Simoneau.

TRIEST IN DIENST VAN DE ARMENZORG TE GENT (1805-1836)

Meer dan dertig jaar heeft Triest zich volledig ingezet voor de bevordering van de armenzorg in Gent.

In juni 1806 reisde hij naar Parijs om de wettelijke goedkeuring van zijn congregatie te bekomen. Hij werd er ontvangen door de pauselijke legaat Kardinaal Capra en de minister van eredienst Portalis die op 25 juni de goedkeuring gaven. Als herinnering aan zijn reis bracht hij een relik mee van

de H. Vincentius a Paulo, patroonheilige van de congregatie samen met de H. Bernardus. Na de goedkeuring vond Mgr. de Beaumont het passend Triest te benoemen tot algemeen overste van de Zusters van Liefde (26 december 1806). Bij zijn aanstelling op 14 januari 1807 werd hij tevens benoemd tot erkanunnik van St.-Baafs.

De Hospitaalbroeders van de H. Vincentius

1807 werd het jaar van de expansie van de activiteiten van Triest. De prefect en de bisschop probeerden gezamenlijk de armenzorg in Gent te hervormen. Op 1 juli 1807 richtten ze het "*Comité d'ordre et d'économie*" op, waarvan Triest een der zes leden werd. Op 11 juli werd hij benoemd tot directeur van het burgerlijk hospitaal de Bijloke en op 12 december werd hij directeur van de kleine Godshuizen en tevens directeur van het Bureau voor vondelingen en verlaten kinderen. In de Bijloke werden ook oude mannen verzorgd. Het beheer was in handen van oud-franciscanerbroeder Theo Calluwaert en later van priester Ferin, die echter beiden de zaak niet aankonden. Triest werd op 12 december dan ook afdelingshoofd, maar vond er de toestand onverantwoord. In hem rijpte dan ook de idee om voor dit werk jongemannen te zoeken en reeds op 28 december 1807 startte hij met vijf eenvoudige jongemannen en noemde hen "*Hospitaalbroeders van de H. Vincentius*".

In de loop van 1808 liep het aantal leden op tot dertien, zodat Triest ermee instemde een tweede werk te aanvaarden, namelijk de zorg voor krankzinnigen en gestrafte militairen in het voormalige Alexianenklooster. Dit werd echter een grondige mislukking, zodat midden 1809 nog slechts twee broeders overbleven. Met de komst van een zekere Jozef Truyens werd eind juli opnieuw van start gegaan, echter weer niet voor lang, want in augustus verdween de zeer goed voorkomende Jozef Truyens met de kas. Triest was nu verplicht een derde maal te herbeginnen, deze keer met een oudere man, Simon-Jan De Noter, die op 21 november 1810 werd ingekleed en bij de geloftenaflegging op 26 november 1811 als Vader Bernardus de eerste overste werd van de vijf eerste broeders.

Ondertussen werden op 23 november 1809 de "*Regels voor de Broeders van de Heilige Vincentius*" door Mgr. de Broglie goedgekeurd.

De zorg voor geesteszieken

Met de Zusters van Liefde was Triest reeds in 1808 gestart met de zorg voor de vrouwelijke geesteszieken in het "*Vrouwenweeshuys of Zothuys*" te Gent. Op 30 september 1815 stuurde hij nog vier Broeders naar de kelders van het Gerard Duivelsteen om er te zorgen voor de mannelijke geesteszieken. De confrontatie met deze beide groepen van geesteszieken moet erg geweest zijn, want uit de toenmalige geschiedschrijving blijkt dat deze zieken geboeid zaten in kooien en sliepen op stro. Bij hun bevrijding leken ze dan ook totaal verwilderd en niet zonder gevaar voor hun verzorgers.

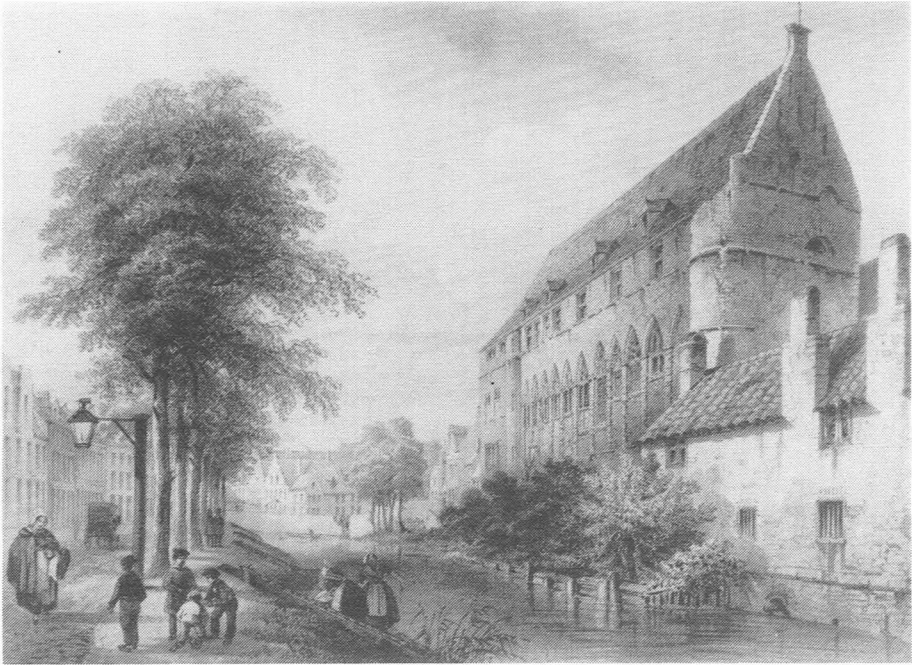

3. Het Hospitaal van de Bijloke.

Naast de caritatieve zorg was het voor Triest een grote bekommernis ook met de nodige deskundigheid de zorg te kunnen verlenen. Zo contacteerde hij in 1828 de jonge geneesheer Joseph Guislain die in 1825 met zijn werk *"Traité sur l'aliénation et les hospices des aliénés"* laureaat was geworden van de prijsvraag uitgeschreven door de Noordnederlandse Commissie voor Geneeskunde. Het gemeentebestuur aanvaardde het voorstel van Triest en benoemde Dr. Guislain tot hoofdgeneesheer van de beide Gentse krankzinnigengestichten.

In 1829 stelde Dr. Guislain samen met Kanunnik Triest een reglement op voor de verpleging van geesteszieken.

Een andere zorg was het onderwijs voor doven en blinden. Na de goedkeuring van de regel van de Zusters van Liefde op 9 september 1816 door de Paus te Rome, bezocht Triest het *"Institut de l'Epée"* in Parijs, waar dove kinderen een opleiding kregen. Dit maakte een zodanige indruk op hem dat hij in december 1820 besloot om twee aspirant-zusters in de leer te sturen bij Abbé Salvan die in Parijs de gebarentaal onderwees. Op 17 maart 1825 begonnen ook twee Broeders van Liefde met een dovenschool. Ze werden naar Groningen bij Guyot in de leer gezonden. Voor deze stage bewam Triest zelfs een subsidie van Koning Willem I. Dit alles mondde uit in de oprichting van verschillende instituten voor doven en blinden in Gent en in Brussel. Triest zou het nog meemaken dat de instituten in Brussel op 10 april 1835 verheven werden tot Koninklijk Instituut

4. De Reep met het Geeraard Duivelsteen.

De thuisverpleging en de Broeders van Sint-Jan-de-Deo

Het was van bij het begin voorzien dat de Zusters en de Broeders van Liefde ook aan thuisverpleging zouden doen. Tot dan toe echter hadden de Broeders van Liefde nog geen goedkeuring gekregen van het Franse regime. Toen de vraag kwam om de broeders ook in de thuisverpleging in te schakelen, durfde Triest daar niet op ingaan, omdat ze reeds hun handen vol hadden met de verzorging binnen de instellingen. Ze zomaar op straat laten verschijnen was evenzeer gewaagd. Daarom stichtte Triest een nieuw genootschap en gaf hij aan Br. Basilius de opdracht deze groep te begeleiden. Toen Triest van de Vicaris-generaal op 6 april 1823 de goedkeuring kreeg, konden de Broeders van Sint-Jan-de-Deo vanaf 1825 officieel starten met de thuisverpleging. Om niet op te vallen droegen zij buitenshuis een burgerpak, nl. *"een zwarte frak, veste en een broek van gemeyn laeken"*.

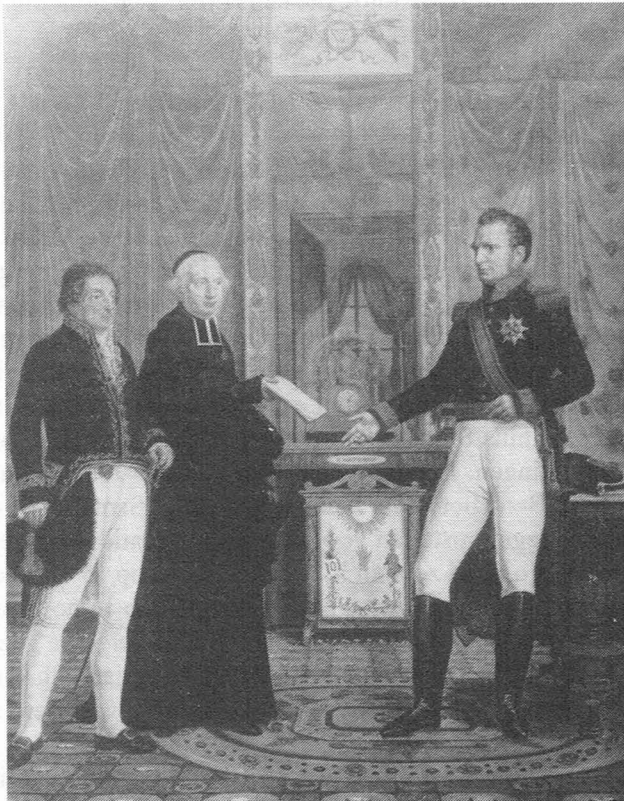
Reeds in 1800 als pastoor in Ronse had Triest een meisjesweeshuis met armenschool opgericht. Ook aan de eerste Zusters van Liefde gaf hij de opdracht *"schole te houden ter ere Gods"*. Vanaf 1815 werden dan ook Zusters van Liefde werkzaam in een armenschool te St.-Denijs en te Zaffelare. In 1817 zouden ze in Zaffelare een internaat openen voor betalende kinderen, en werden zusters naar Bertem gezonden om er te werken in een hospitaal en een armenschool. Wanneer Triest in 1818 voor de Zusters de *"Regels en Statuten"* opstelde, werden drie hoofdstukken voorzien over opvoeding en onderwijs.

Bij de Broeders van Liefde werd het onderwijs eerder toevallig ontwikkeld. Vanaf 1809 gaf de portier van de Bijloke, Br. Jan Bertyn, aan de straatjongens wat les en catechismus, en vanaf 1812 hielpen een paar broeders in zondagscholen. Ook in de eerste regels van de Broeders van Liefde stond de opvoeding van arme kinderen als opdracht te lezen.

Slechts wanneer de Hollandse regering in 1820 werk wilde maken van het volksonderwijs zou Triest echt op de wagen springen en een novice sturen naar de Broeders van de Christelijke Scholen om er het lesgeven aan te leren. De eerste scholen van de Broeders werden opgericht in 1820 te Froidmont en in 1822 te Brugge. De moeilijkheden die Triest zou ondervinden tijdens de fameuze schoolstrijd is een ander hoofdstuk en zou ons bij deze korte beschrijving te ver leiden.

De begijnen

Het is vermeldenswaardig hoe Triest in die tijd ook de begijnen steunde. Op het ogenblik dat ze in hun voortbestaan bedreigd werden, trok hij op 26 augustus

5. Kanunnik Triest overhandigt aan Koning Willem I een smeek-schrift ten gunste van de begijnen. Naast hem: Schepen Kervyn de Volkaersbeke. Doek geschilderd door Pierre Van Huffel.

1825 samen met Schepen Kervyn De Volkaersbeke naar Koning Willem I om er persoonlijk een smeekschrift ten gunste van de begijnen te overhandigen. De tussenkost was van die aard dat de begijnhoven mochten blijven voortbestaan. Uit erkentelijkheid lieten de beide Gentse begijnhoven een schilderij maken waarop de ontvangst bij Willem I uitgebeeld stond.

Op 19 mei 1827 richtte de toen 66-jarige Triest een brief aan de aartsbisschop met het verzoek een opvolger te krijgen, die hem eerst een tijdje zou kunnen bijstaan. Hij stelde Emmanuel Triest voor, toen nog seminarist en neef van de kanunnik. Van september 1827 tot juli 1828 werd Emmanuel de secretaris van Triest. Ondertussen werd ook de bisschopszetel van Gent vacant en werd regelmatig de naam van Triest genoemd als mogelijke bisschop van Gent. Triest vond op dit ogenblik nochtans van zichzelf dat hij het stilaan rustiger aan zou moeten doen.

Wanneer de nieuwe bisschop Van de Velde in 1830 de bisschoppelijke raad samenstelde, werd Triest titulaire kanunnik en opgenomen in de raad. Van 1813 tot 1833 kreeg hij Delebecque als medewerker en in mei 1833 werd Benedictus De Decker zijn coadjutor, die kans krijgt zich volledig in te werken en voor te bereiden om Triest zo nodig ook op te volgen.

De huldiging en de stichting van de Zusters Kindsheid Jesu

1834 werd dan het jaar van de huldiging en wel in tweevoud. De filantropische Parijse stichting "*Société Montyon et Franklin*" schonk Triest op 21 juni 1834 hun medaillon en hij werd opgenomen als weldoener van het mensdom. Zes weken later bracht Koning Leopold I en Koningin Louise-Marie een bezoek aan de abdij Ter Haegen en schonken Triest het Kruis van de Leopoldsorde.

Als kroon op het werk stichtte hij in 1835 nog een vierde congregatie: de Zusters Kindsheid Jesu. Als directeur van het bureau der vondelingen en verlaten kinderen vond Triest onvoldoende gezinnen om de kinderen te plaatsen. Om dit te verhelpen zocht hij een aantal jonge meisjes samen, die zich in de lokalen van het vroegere dolhuis Sint-Jan-ten-Dullen in Gent vestigden om er te zorgen voor de vondelingen. Eerste overste werd Zuster Joanna-Catharina Van Uytfanghe, alsook Benedictus De Decker van Zele. Samen met deze laatste zou Triest nog een regel opstellen voor deze Congregatie waar de eerste kandidaten slechts na zijn dood zouden intreden. Gestart op 15 oktober 1835 legden de eerste Zusters Kindsheid Jesu hun geloften af op 16 november 1837 en reeds in 1838 ontvingen ze van Monseigneur Van de Velde de goedkeuring. Op 10 juni 1836 herdacht Triest in stilte de vijftigste verjaardag van zijn priesterwijding, hetgeen op zijn naamfeest op 29 juni plechtig gevierd zou worden in de St.-Baafskathedraal.

Overvallen door een acute astma-aanval op 17 juni werden hem in allerijl de laatste sacramenten toegediend. Na een lichte verbetering en zelfs hoop op herstel zou hij echter op vrijdag 24 juni 1836 overgaan naar het eeuwige leven met de woorden "*Date et dabitur vobis - Geef en u zal gegeven worden*".

Met de woorden van Antoon van Wilderode kunnen we deze beschrijving afsluiten:

*Petrus Jozef Triest werd priester in een felbewogen tijd
en heeft aan onvermogen en geringen,
aan marginalen en verschoppelingen
zijn leven tot de laatste dag gewijd.*

*Hij wilde dat zijn werk ook na zijn dood
door zusters en door broeders die hij voorging
bestendig werd en nimmer meer telooring.
In hen die hij gesticht heeft, blijft hij groot!*

Br. dr. René STOCKMAN
Provinciale Overste
Broeders van Liefde

BIBLIOGRAFIE

- Claeys, Br. Orest, Petrus-Jozef Triest in "Geen rede mee te rijmen". Gent, Museum Dr. Guislain, 1989, p. 73-81.
- Cnockaert, Lucienne, *Pierre-Joseph Triest (1760-1836)*. Louvain, Publications Universitaires de Louvain, 1974, pp. 657.
- Deboosere, Br. Deodatus, *Kanunnik Triest en zijn stichtingen*, 6 delen. Gent, Broeders van Liefde, 1940.
- De Decker, Pierre, *Levensbeschrijving van Mijnheer den Kanonik Triest*. Gent, Vanryckegem-Hovaere, 1836, pp. 56.
- Geysen, Br. Eugeen, *Het verdienstelijke leven van Petrus-Jozef Triest*. Gent, Broeders van Liefde, 1985, pp. 95.
- Joyal, Br. Donald, *Le charisme de Pierre-Joseph Triest*. Rome, Université Pontificale Grégorienne, 1982, pp. 98.
- Reichgelt, Br. Koenraad, *De Broeders van Liefde (1807-1876)*. Gent, Broeders van Liefde, 1957, pp. 247.
- Reichgelt, Br. Koenraad, *P.J. Triest*. Gent, Broeders van Liefde, 1960, pp. 64.
- Stockman, Br. René, *Bidden met Vader Triest*. Gent, Broeders van Liefde, 1992, pp. 83.
- Van Dorst, Br. Jos, *Levensschets van Petrus Jozef Triest*. Gent, eigen uitgave, 1989, pp. 114.
- ..., *Kanunnik Triest, zijn leven, zijn geest, zijn werken*. Gent, Zusters van Liefde, 1926, pp. 260.
- ..., *Sermoenen P.J. Triest*. Gent, Zusters van Liefde, n.g., 3 bundels.